

රාජකාරි කටයුතුවල යෙදී ගත සිත වෙහෙසවන රජවරුන් බොහෝ විට විවේක සුවය විඳීම සඳහා රජ උයනට යාම සිරිතකි. සිදුහත් රජතුමා ද මෙසේ දිනක් උයන්සිරි විඳිනු පිණිස ඡන්ත ඇමති ද සමග සුදු අසුන් සිටුව දෙනෙකු යෙදූ මනහර රියක නැගී රජමාලිගයෙන් නික්මුණේ ය. අතරමගදී මෙතෙක් කිසි දිනයක නොදුටු දසුනක් නෙත ගැටිණ. ඒ සැරයටියකට වාරු වී වෙවිලමින් ගමන් කරන, ඇඟ රැළි වැටුණ, කුදු ගැසුණු හිසකෙස් පැසුණු සුදු රැවුලකින් යුතු මහල්ලෙකි. මේ දුටු සිදුහත් කුමරුන්ගේ සිත කැළඹී ගියේ ය. රියදුරු ඇමතු බෝසනාණෝ “ඡන්ත මේ කවුද? මොහුට සිදු වී ඇති විපත කුමක්ද” යි ඇසූහ. “රජතුමනි, මේ මහල්ලෙකි. අප වගේ තරුණ වයසේ සිට දැන් මෙසේ මහලු වී දුක් විඳී” යැයි ඡන්ත පැවසීය. මේ විපත අපටත් වේදැයි සිදුහත් රජ ඡන්ත ඇමතිගෙන් විමසී ය. “එසේ ය ස්වාමීනි” යි ඡන්ත පැවසී ය. ඒ ගැන සිතුවිල්ලට වැටුණු සිදුහත් රජතුමාට කලකිරීමක් ඇති විය. උයන් ගමන එපා විය. රථය හරවාගෙන ආපසු මාලිගයට ගියේ ය. එහිදී යශෝධරාවත් සමග ද මේ සිදුවීම ගැන කතාබහ කළේ ය. දෙදෙනාට ම රූපයේ නිසරුකම වැටහුණි. දෙදෙනාගේ ම යෞවන මදය ඉන් පහව ගියේ ය. මෙසේ සිදුහත් රජතුමාට ජීවිතයේ සැබෑ තතු හෙළිදරව් වීම ගැන රජගෙදර තුළ ද මහා කැළඹීමක් ඇති විය.

තවත් දවසක මඟුල් රියට නැගී නගරවැසියන්ගේ පිළිගැනීම්, ඔල්වරසන් මැද උයන බලා යන රජතුමාට මහා පිළිකුල් දසුනක් නෙත් ගැටිණ. ඒ තමාගේ ම මලමුත්තා ගොඩේ වැතිර සිටින දැඩි ගිලන් බවට පත් රෝගියෙකි. තමාටත් මේ ඉරණම අත්වන බව වැටහී තවදුරටත් කළ කිරුණු සිදුහත් රජු එදින ද උයන් ගමන අතහැර පෙරළා රජමැදුරට ගියේ ය.

තවත් දවසක එතුමාට අතරමගදී දකින්නට ලැබුණේ රෙදි කඩකින් ඔතා මැස්සක් මත තබාගෙන යන මළ කඳකි. තව පිරිසක් ඒ පිටුපසින් හඬා වැළපෙමින් ගමන් කරමින් සිටියෝ ය. මොවුන් මේ හඬමින් ගෙන යන්නේ

කුමක් දැයි රජතුමා රියදුරුගෙන් විමසී ය. “ඒ ජීවිතය කෙළවර වී මියගිය කෙනෙකුගේ මළකඳක් යැ” යි ඡන්න පැවසීය. තමාගේ ජීවිතය ත් මෙසේ කෙළවර විය හැකි බව වටහාගත් සිදුහත් රජුට මහත් තිගැස්මක් ඇති විය. මෙය විනෝද වන්නට සුදුසු තත්ත්වයක් නොවේ යැයි සිතූ එතුමා එදා ද ආපසු හැරී මාළිගයට ගියේ ය.

සුද්ධෝදන රජතුමා කොතරම් රැකවල් යොදා තිබුණත් බුදුවන ආත්මභාවයේ සිටි සිදුහත් රජුට මේ තොරතුරු වසන් කිරීම කිසිසේත් නො කළ හැකි විය. දෙවියන්ගේ මැදිහත් වීමෙන් ඒවා පෙරමග පහළ විය. මේ නිසරු ජීවිතය පිළිබඳ කළකිරී මිළඟට ගත යුතු පියවර කුමක්දැයි සිතමින් එතුමා දවස් ගෙවී ය. මේ අතර නැවතත් දවසක සිත සනසාගන්නට උයන බලා පිටත් විය. එදා මහමග දක්නට ලැබුණේ සන්සුන් ඉරියව් ඇති ශාන්ත ගමනින් වඩිනා පැවිදි උතුමෙකි. රියදුරාගෙන් ඒ කවුදැයි විමසී ය. “මහරජ මේ පැවිද්දෙකි. ජීවිතයේ සියලු කම්කටොලුවලින් මිදී නිවීමක් සොයන උතුමෙකි” ඡන්න පිළිතුරු දුන්නේ ය. සිදුහත් රජුගේ සිත එය ඇසීමෙන් කිසිදා නොවූ තරම් ප්‍රබෝධවත් විය. සිත පහන් විය. මහත් සැහැල්ලුවක් දැනුණි. උයනට ගොස් කාලයකින් නොවිඳි තරම් ප්‍රීතියකින් උයන්සිරි වින්දේ ය. දහවල්

කාලය මෙසේ ගතකළ සිදුහත් රජු සවස් කාලයෙහි මැනවින් සැරසී ආපසු මාලිගාවට යාමට රියට නැගුණේ ය.

ඒ මොහොතේ ම “යසෝදරාව පුතකු බිහිකළා” යයි සුදොවුන් රජතුමාගෙන් පණිවිඩයක් ලැබිණි. ඒ ඇසූ බෝසත් සිදුහත් රජුට එක්වර ම “රාහුලයෙක් උපන්නා බන්ධනයක් ඇතිවුණා (රාහුලො ජාතො බන්ධනං ජාතං)” යයි කියවිණ. කුළුණුලේ පුතකු ලැබීම ප්‍රීතිය උපදවන්නෙකි. එහෙත් ජීවිතය පිළිබඳ කළකිරීමෙන් පසුව සිදුහත් රජුට එය දැනුණේ බන්ධනයක් ලෙසිනි. පණිවිඩකරු පෙරළා ගොස් සිදුහත් රජතුමා කී වදන් සුදොවුන් රජතුමාට දන්වීය. ඒ ඇසූ මහරජතුමා තම මුතුබුරු කුමරුට රාහුල යැයි නම් තැබී ය.

නිබ්බූත පද ඇසීම

සිදුහත් රජතුමා මඟුල් රියේ නැගී මහ පෙරහරින් මාලිගාව බලා පිටත්වීය. මග දෙපස සිටි ජනයා එතුමා ගමන් ගත් රිය පෙරහර දක මහත් හරසරින් ඔල්වරසන් දුන්හ. අතරමග මැදුරක ඉහළ මාලයෙහි සිටි කිසාගෝතමී නම් ඥාති රාජ කුමාරිකාවක් සිදුහත් කුමරුන් යන අභිමානවත් ගමන දෙස බලා සිටියා ය. එදා එතුමාගේ මුහුණේ දක්නට ලැබුණු ශාන්ත විලාසය දක ප්‍රමෝදයට පත් ඕ තොමෝ මෙසේ කීවා ය.

නිබ්බූතා නූන සා මාතා
නිබ්බූතා නූන සො පිතා
නිබ්බූතා නූන සා නාරි
යසසායං ඊදිසො පති

“මෙවන් පුතකු බිහිකළ මව නිවුණා ය. ඒ පියා ද නිවුණෙකි. මෙවන් සැමියෙකු සිටිනා බිරිය ඒකාන්තයෙන් ම නිවුණා ය”. කම් සැප කෙරෙහි කල කිරුණු සිදුහත් රජතුමාට එම කියමන අසා මෙසේ සිත් විය. “මැය නිවීමක් ගැන කියයි. නිවීම නම්, රාග ගින්න, දොෂ ගින්න, මෝහ ගින්න නිවීම යි. මම ඒ නිවීම සොයමින් යන කෙනෙක් වෙමි. අද ම ගිහිගෙය හැර ඒ නිවන සොයා යා යුතු ය. මේ මොහොතේ මැයගෙන් මට අසන්නට ලැබුණේ ඊට රුකුල් දෙන වදනකි. ඒ සඳහා ඇයට තුටු පඬුරු යැවිය යුතුයැ” යි සිතා ලක්ෂයක් අගනා මුතුහර ගෙලෙන් මුදා කිසා ගෝතමීය වෙත යැවී ය.

මහාභිනිෂ්කමණය

උයන් කෙළි නිමවා පැමිණි බෝසත් සිදුහත් රජතුමා සිරියහනේ සැතපුණේ ය. මේ මොහොතේ එතුමා පිරිවරාගත් දෙවගනන් සේ සැරසුණු රූමත් නළඟනෝ එතුමන් පිනවීමට නැටුම්, ගැයුම්, වැයුම් දක්වන්නට පටන් ගත්හ. ඒ කිසිවකින් වෙනදා තරම්වත් සතුටක් නොලැබිණි. ඒ කිසිවක් එතුමාට රූචි නොවී ය. ඒ නිසා ම සිදුහත් රජතුමා නින්ද ගියා සේ වැදහෙන්නේ ය.

තමන්ගේ සියලු උත්සාහයන් පලක් නැතැයි කම්පාවට පත් නාටිකාංගනාවෝ වෙහෙස නිවාගනු පිණිස සංගීත භාණ්ඩ තැන තැන දමා බිම හිඳ ගත්හ. නොබෝ වේලාවකින් ඔවුන්ට ඒ ඒ තැන්වල ම නින්ද ගියේ ය.

මඳ වේලාවකට පසු බෝසතාණෝ සිරියහන මත පළක් බැඳ හිඳ ගත්හ. සියලු දෙනා වැටුණු වැටුණු තැන නිදති. පහන් දැල්වෙයි. ඇතමෙකුගේ මුවින් කෙළ වැගිරේ. ඇතැමෙක් දත්කුරු කති. තව කෙනෙක් ගොරවති. තවත් කෙනෙක් වැළපෙති. තව කෙනෙකුගේ මුව විවරව ගොස් ය. බොහෝ දෙනෙකුගේ ඇඳිවත් ඉවත්ව ගොස් ය. කෙස් අවුල්ව ගොස් ය. සිරියහන් ගබඩාව පුරා දක්නට ලැබුණේ මහා බිහිසුණු පෙනුමකි. බෝසතුන්ගේ කළකිරීම තවත් වැඩි විය. පෙරයමෙහි දෙවගනන් මෙන් පෙනී සිටි මොවුන් දැන් මළකඳන් බඳු ය. දෙවි විමනක් මෙන් පැවති මාළිගාව දැන් අමු සොහොනක් වැනි ය. සිත තවදුරටත් පැවිද්ද දෙසට ම නැමී ගියේ ය. අද ම ගිහිගෙය හැර යා යුතුයැයි එතුමා සිත දැඩිකර ගත්තේ ය.

නිහඬව සයනෙන් නැගී සිටි බෝසතාණෝ දොරටුව ළඟට ගොස් එහි කවුදෝ සිටිනු දැක “මේ කවුදු” යි විමසීය. “දේවයන් වහන්ස මම ඡන්ත වෙමි” යි හේ පිළිතුරු දුන්නේ ය. “ඡන්ත අද මම ගිහිගෙයින් නික්මෙන්නට තීරණය කළෙමි. ඒ ගමනට සුදුසු අශ්වයෙකු වහා සුදානම් කරන්නැ” යි එතුමා පැවසීය. මැනවැයි පිළිගත් ඡන්ත, කන්ථක නම් මඟුල් අසු වහා සරසා ගෙනාවේ ය.

අවසන් මොහොතේ පුත් කුමරු දැකගත්තොත් මැනවැයි සිදුහත් රජුට සිතීණ. එතුමා යශෝධරාවගේ යහන් ගැබ වෙත පියනැගී ය. සෙමෙන් දොර එළියෙන් විවර කළේ ය. යහන් ගැබ පහන් එළියෙන් එළිය වැටී ඇත. සිරියහන සමන් මලින් අතුරා තිබිණ. කුඩා කුමරුවන් තුරුලේ හොවාගත් යශෝධරාවෝ

නින්දට වැටී සිටියහ. දොර එළිපත්කට පය තැබූ බෝසතාණෝ ‘‘දන් දේවියගේ අත මැත් කොට පුත් කුමරු වඩාගතහොත් ඕ තොමෝ අවදි වන්නී ය. එය මගේ ගමනට බාධාවක් වෙයි. එනිසා දන් පිටත්ව ගොස් බුදු බව ලබා පැමිණ කුමරු දකින්නෙමැ’’ යි සිත සනසා ගත්හ. තම එකම පුතුට ත් යශෝධරා දේවියටත් යොමු විය යුතු ආදරය, කරුණාව මුළු ලෝකය දෙසට හැරවූහ.

එළිපත්ක මත තැබූ පය ආපසු ගත් බෝසත්තුමා දේවියගේ යහන් ගැබෙන් නික්මුණේ ය. කිසිවෙකුටත් නොදන්නේ සේ රජ මැදුරෙන් ද නික්මුණේ ය. මේ වන විට ඡන්ත ඇමති සහ කන්ඵක අසු ගමනට සූදානමෙන් සිටියෝ ය. අසු පිට නැගගත් සිදුහත් බෝසතාණෝ පිටුපසින් ඡන්ත ඇමති ද හිඳුවාගෙන නුවර ගිණිකොණ දෙසින් වූ මාවත ඔස්සේ ගමන් කළේ ය. එසේ සිදු වූයේ අප මහා බෝසතාණන්ගේ මහාබිනික්මනයයි. එය සිදුවූයේ ඇසළ මස පුන් පොහෝදාක ය. ඒ වන විට සිදුහත් බෝසත්තුමා විසිනව වන විට පසු විය.

ක්‍රියාකාරකම 5.1

පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට කෙටි පිළිතුරු සපයන්න.

1. සතර පෙර නිමිති නම් කරන්න.
2. රාහුල කුමරු ඉපදුණු බව ඇසූ සිදුහත් රජු කළ ප්‍රකාශය කුමක් ද?
3. නිබ්බූත පද කීවේ කවුරු ද?
4. නිබ්බූත පද ඇසීමෙන් පසු සිදුහත් කුමරුට සිතුවේ කුමක් ද?
5. සතර පෙර නිමිතිවල පැවිදි රූපය බලා සිදුහත් බෝසතාණන්ට සිතුවේ කුමක් ද?
6. පැවිදි රුව දැකීමෙන් පසු සිදුහත් බෝසතාණන් තුළ ඇතිවූණු වෙනස්කම් මොනවා ද?
7. සිදුහත් බෝසතාණන් තව තවත් කළකිරීමට හේතුවක් වූ නාටිකාංගනාවන්ගේ විකාර යනු මොනවා ද?
8. බුද්ධත්වය පතා සිදුහත් කුමරු ගිහිගෙයින් නික්මීමට කියන නම කුමක් ද? එය සිදුවූයේ කිනම් පොහෝ දිනයකදී ද?
9. ගිහිගෙයින් නික්මීමට පෙර සිදුහත් බෝසතාණන් රාහුල කුමරුව වඩා නොගත්තේ ඇයි?
10. රජවරු බොහෝවිට උයන්සිරි නරඹන්නට යන්නේ ඇයි?